

NOTĂ INFORMATIVĂ

cu privire la proiectul de analiză a pieței de furnizare cu ridicata de servicii de acces local la puncte fixe și a pieței de furnizare cu ridicata de servicii de acces central la puncte fixe pentru produse de larg consum și la proiectele de Hotărâri ale Consiliului de Administrație al ANRCETI privind măsurile de reglementare preventivă ale piețelor date

În conformitate cu articolul 51 din Legea comunicațiilor electronice nr.241 din 15.11.2007, Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI), identifică piețele relevante și efectuează analize de piață pe aceste piețe în scopul determinării faptului dacă piața relevantă este suficient de competitivă și al impunerii, menținerii, modificării ori retragerii obligațiilor speciale preventive.

De asemenea, ANRCETI definește metodologia și criteriile de identificare a piețelor relevante și identifică aceste piețe, luând în considerare condițiile naționale specifice.

După identificarea piețelor relevante, ANRCETI efectuează analiza detaliată a acestor piețe, astfel încât să ia decizii cu privire la desemnarea furnizorilor cu putere semnificativă pe piețele relevante (articolul 52 din Legea nr. 241/2007) și să impună obligații corespunzătoare (articolul 54 din Legea nr. 241/2007).

Piața accesului cu ridicata la infrastructura de rețea la un post fix (Piața 4) și piața accesului cu ridicata la comunicații în bandă largă (Piața 5) fac parte din lista piețelor relevante din Recomandarea Comisiei Europene 2007/879/EC privind piețele relevante de produse și de servicii din sectorul comunicațiilor electronice care pot face obiectul unei reglementări *ex ante*.

Odată cu trecerea a 7 ani de la ultima revizuire a Recomandării privind piețele relevante (Recomandarea 2007/879/EC), Comisia, pe 9 octombrie 2014, a adoptat o nouă Recomandare cu privire la piețele relevante de produse și servicii din sectorul comunicațiilor electronice susceptibile reglementării preventive (în continuare Recomandarea 2014/710/EU).

În urma consultărilor publice a Recomandării 2014/710/EU, a studiului de experti (Ecorys, Idate, Icri: Future electronic communications markets subject to *ex ante*

regulation, Final report, 18.9.2013¹) furnizat Comisiei, și a discuțiilor Comisiei cu Grupul de lucru a experților BEREC s-a ajuns la concluzia că Piața 4 și Piața 5 din Recomandarea 2007/879/EC sunt în continuare susceptibile reglementării *ex-ante*. Părțile interesate au accentuat totuși asupra necesității de a se ține cont de dezvoltările pieței și dezvoltările tehnologice la definirea piețelor menționate, astfel că a redefinit Piețele 4 și 5, astfel înlocuindu-le cu următoarele piețe:

- Piața de furnizare cu ridicata de servicii de acces local la puncte fixe (WLA – wholesale local access provided at a fixed location) și

- Piața de furnizare cu ridicata de servicii de acces central la puncte fixe pentru produse de larg consum (WCA - wholesale central access provided at a fixed location for mass-market products).

Comisia Europeană a redefinit piețele date ținând cont că în sectorul comunicațiilor electronice produsele și serviciile evoluează continuu ca rezultat al dezvoltării tehnologice (un exemplu fiind fenomenul convergenței, conform căruia produse similare pot fi furnizate prin intermediul diferitor tipuri de rețele).

Astfel, definițiile piețelor relevante se pot modifica în timp, pe măsură ce caracteristicile produselor și ale serviciilor pot evolua, iar posibilitățile de substituire din perspectiva cererii și a ofertei pot suferi modificări.

În nota explicativă la Recomandarea 2014/710/UE sunt prezentate evoluțiile tehnologice observate din ultimii ani cu impact asupra definițiilor piețelor relevante. Acestea includ lansarea rețelelor LTE, modernizarea infrastructurilor de cablu și dezvoltarea rețelelor de fibră optică. Mai mult, creșterea substanțială a utilizării Internetului în bandă largă a dus la o creștere atât a ofertei cât și a cererii pentru servicii și aplicații furnizate prin Internet, cum ar fi serviciile OTT (Over-The-Top). Suplimentar, odată cu modernizarea tehnologiilor prin cablu și dezvoltarea rețelelor de fibră optică la nivel local, a crescut și nivelul competitivității inter-platforme. Principalele evoluții și tendințe cu impact asupra concurenței și asupra delimitărilor piețelor propuse în analiză sunt:

- rețelele LTE (Long Term Evolution). Lansarea rețelelor LTE au un impact apreciabil asupra pieței, tendință care este de așteptat să continue și în viitorul previzibil. Alocarea pentru rețelele LTE de spectru suplimentar, utilizarea de arhitectură de rețea

---

¹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/future-electronic-communications-markets-subject-ex-ante-regulation>

combinată bazată pe “macro cells” și „small cells”, utilizarea LTE advanced, utilizarea tehnologiilor MIMO (multiple-input and multiple-output) în principiu vor oferi capacități mai mari (viteză mai mare, latență mai mică) la un cost unitar mai mic. Aceste dezvoltări vor necesita o monitorizare pe viitor a interacțiunilor competitive între rețelele fixe și cele mobile;

- rețelele de cupru și fibră optică. Rețelele de acces prin fibră optică sunt în proces de dezvoltare pe scară largă, acest proces așteptându-se să continue și în viitor, însă costurile ridicate împiedică o dezvoltare rapidă și universală a acestor rețele. Tranziția la NGA va rezulta în viteze mai înalte de acces la Internet în bandă largă și prețuri potențial mai mici. Totodată, sunt tot mai des utilizate anumite tehnologii (cum ar fi “vectoring”) pentru a mări vitezele furnizate prin rețele de cupru la un nivel mai apropiat de cele furnizate prin fibră optică. De asemenea au fost dezvoltate alte produse pentru a stimula accesul la fibra optică, cum ar fi accesul necondiționat local virtual (VULA – virtual unbundled local access). Deși degрупarea fizică a fost impusă pentru a oferi furnizorilor un control deplin asupra rețelei, permițându-le solicitanților de acces să inoveze și să-și diferențieze ofertele cu amănuntul, astfel de produse virtuale sunt impuse de autoritățile de reglementare unde degрупarea fizică a fibrei optice nu este la moment posibilă sau în cazul în care existența degрупării sub-buclei nu ar permite realizarea beneficiilor obținute din utilizarea tehnologiilor “vectoring”.

- rețelele de cablu coaxial. Standardul actual pentru cablu coaxial care permite viteze până la 500 Mb/s este DOCSIS 3.0, însă există tendințe previzibile de modernizare a acestuia până la DOCSIS 3.1 care va permite viteze mai mari. Suplimentar, unii furnizori aparent au capacitatea de a furniza produse cu ridicata de acces prin rețelele lor de cablu, ceea ar putea duce la îmbunătățirea condițiilor concurențiale și stimularea dezvoltării și implementării rețelelor NGA.

- serviciile OTT (Over-the-top). La nivelul cu amănuntul, are loc o creștere atât a dezvoltării serviciilor OTT, cât și a cererii pentru aceste servicii, fapt ce se datorează creșterii disponibilității Internetului în bandă largă furnizat atât prin rețelele fixe, cât și mobile. Mai mult, anumite servicii OTT (ca apelurile voce și SMS) ar putea fi percepute de utilizatori ca alternativă la serviciile de comunicații electronice oferite de furnizorii de rețele și/sau servicii de comunicații electronice. Aceste servicii ar putea avea efecte de subminare a modelelor de afaceri a furnizorilor de infrastructuri, deoarece multe din aceste servicii sunt furnizate gratuit pentru utilizatori. Cu toate că serviciile OTT nu sunt încă la un nivel care să fie considerate substituente pentru serviciile furnizate de furnizorii de infrastructuri, anumite dezvoltări tehnologice astfel ca expansiunea LTE și creșterea penetrării smartphone-lor va duce probabil la o expansiune continua a acestor servicii. Există furnizori de infrastructuri care și-au dezvoltat propriile servicii OTT, cum

este și de exemplul Unite Talk – serviciu oferit de S.A.”Moldtelecom” și Libon – serviciu oferit de S.A.,”Orange Moldova”. Cu toate acestea serviciile OTT prezintă anumite constrângeri, cum ar fi necesitatea ca utilizatorii să fie conectați concomitent pentru a putea fi utilizate serviciile. Astfel, este previzibil că importanța acestor servicii va fi în continuă creștere ce va avea impact în asupra pieței, în special la nivelul cu amănuntul. Totuși, este de menționat că serviciile OTT vor necesita și în continuare o infrastructură pe baza căreia să fie furnizate.

- pachetele de servicii. La nivelul cu amănuntul este în continuă creștere cererea pentru servicii grupate în pachete furnizate de același furnizor. Aceste pachete pot include atât servicii reglementate, cât și servicii nereglementate și includ două sau mai multe din următoarele servicii: Internet în bandă largă, TV, telefonie fixă și telefonie mobilă.

Ținând cont de cele menționate, ANRCETI a efectuat analiza Piețelor 4 și 5 din perspectiva Recomandării 2014/710/UE, adică a piețelor WLA (care înlocuiește piața 4) și WCA (care înlocuiește parțial piața 5).

Urmare a analizei privind identificarea Piețelor WLA și WCA ANRCETI a ajuns la următoarele concluzii:

1. *pieța furnizării cu ridicata de servicii de acces local la puncte fixe (WLA) cuprinde servicii de acces necondiționat total la bucla și sub-bucla locală de cupru, acces partajat la bucla locală de cupru, accesul total la bucla locală bazată pe fibre optice, accesul local virtual necondiționat (VULA);*
2. *pieța furnizării cu ridicata de servicii de acces central la puncte fixe pentru produse de larg consum (WCA) cuprinde servicii de acces de tip bitstream bazate pe rețele de cupru și fibră optică.*

Limitele geografice ale piețelor menționate au fost determinate drept teritoriul național, iar Testul celor trei criterii a demonstrat că aceste piețe sunt susceptibile reglementării preventive.

Analiza detaliată, în care au fost examinate o serie de criterii pe care ANRCETI le consideră corespunzătoare pentru piețele date, a arătat că S.A.,”Moldtelecom” deține putere semnificativă pe piețele WLA și WCA și urmează a fi desemnată de către Consiliul de Administrație al ANRCETI drept furnizor cu putere semnificativă pe piețele date.

În urma analizei, în conformitate cu articolul 53 din Legea nr. 241/2007, ANRCETI are dreptul să impună, să mențină, să modifice sau să revoce obligațiile față de furnizorii de rețele și/sau servicii de comunicații electronice.

Astfel, în urma analizei efectuate, ANRCETI a ajuns la concluzia necesității menținerii obligațiilor speciale preventive impuse anterior în sarcina S.A., „Moldtelecom” pe Piața accesului cu ridicata la infrastructura de rețea la un post fix (Piața 4) și piața accesului cu ridicata la comunicații în bandă largă (Piața 5) și, suplimentar impunerea obligației de furnizare a accesului necondiționat local virtual (VULA - virtual unbundled local access), inclusiv a facilităților asociate ca parte a obligațiilor de pe piața WLA.

Proiectul de analiză a pieței de furnizare cu ridicata de servicii de acces local la puncte fixe și a pieței de furnizare cu ridicata de servicii de acces central la puncte fixe pentru produse de larg consum și proiectele de Hotărâri ale Consiliului de Administrație al ANRCETI privind măsurile de reglementare preventivă ale piețelor date au fost expuse spre consultare publică, în modul stabilit, în perioada 13.09.2017 - 04.10.2017. În cadrul consultării publice au parvenit propuneri din partea S.A., „Moldtelecom”. Deciziile luate pe marginea comentariilor și propunerilor au fost reflectate în Sinteza recomandărilor care vizează analiza piețelor menționate.

Șef DDR

Victor MURADU